

Betreft:

Omzendbrief R0/2008/1 Toepassing van artikel 103 en artikel 127 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening. De anticipatieve vergunning voor werken van algemeen belang.

Deze omzendbrief is bestemd voor de gedelegeerde en gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaren

Situering

Artikel 127, § 1 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening luidt:

“§ 1. Als de aanvrager een publiekrechtelijke rechtspersoon is of wanneer de aanvraag betrekking heeft op werken, handelingen of wijzigingen van algemeen belang die zo aangewezen zijn overeenkomstig artikel 103, wordt de aanvraag ingediend bij en wordt de beslissing genomen door de Vlaamse regering of de gedelegeerde stedenbouwkundige ambtenaar, die beslist binnen 90 dagen na ontvangst van de aanvraag, tenzij het gaat over een aanvraag zoals beschreven in artikel 103, § 1, tweede lid, of over een aanvraag die in toepassing van artikel 104 onderworpen is aan milieu-effectrapportering.

Het college van burgemeester en schepenen brengt vooraf advies uit binnen 30 dagen na ontvangst van de adviesvraag, tenzij de aanvraag van de gemeente uitgaat. Wordt deze termijn niet in acht genomen, dan kan aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan. Indien over de aanvraag een openbaar onderzoek moet georganiseerd worden, dan gaat de adviestermijn in op de veertiende dag van het openbaar onderzoek.

De Vlaamse regering kan de nadere procedureregels vaststellen inzake de indiening en behandeling van de aanvraag. Ze kan, in afwijking van de bepaling van het eerste lid, de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar machtigen de aanvragen te behandelen die overeenkomstig het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, niet onderworpen zijn aan milieueffectrapportage of die, op basis van een door de Vlaamse Regering vastgestelde lijst, in aanmerking komen voor een gemotiveerd verzoek tot ontheffing ervan.”

Dit artikel bepaalt dus door wie de vergunning wordt afgegeven.

Artikel 103, § 1 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening luidt:

“§ 1. De Vlaamse regering bepaalt de lijst van de werken, handelingen en wijzigingen van algemeen belang.

Er mag worden afgeweken van de voorschriften van een plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan zodra de vergunningverlenende instantie kennis heeft van de resultaten van het openbaar onderzoek met betrekking tot het ontwerp van het nieuwe ruimtelijk uitvoeringsplan waarmee de werken, handelingen en wijzigingen van algemeen belang verenigbaar zijn, als aan de volgende voorwaarden voldaan is:

1° het nieuwe ruimtelijk uitvoeringsplan is van hetzelfde of van een hoger niveau als de bestaande ruimtelijke uitvoeringsplannen;

2° de Vlaamse Regering, de bestendige deputatie of het agentschap hebben geen strijdigheid vastgesteld van het ontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan met de hogere plannen met toepassing van artikel 45, § 4 en 49, § 4.

Er mag bovendien worden afgeweken van de voorschriften van een ruimtelijk uitvoeringsplan voorzover het gaat om kleine werken, handelingen en wijzigingen van algemeen belang, die de algemene bestemming en het architectonische en landschappelijke karakter van het gebied in kwestie niet in het gedrang brengen.

De Vlaamse regering bepaalt welke werken, handelingen en wijzigingen van algemeen belang als klein kunnen worden beschouwd.”

Onder bepaalde voorwaarden kan over werken van algemeen belang dus vroeger beslist worden dan na de voltooiing van de wijzigingsprocedure van een ruimtelijk uitvoeringsplan.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 5 mei 2000 tot aanwijzing van de werken, handelingen of wijzigingen van algemeen belang en tot regeling van het vooroverleg met de Vlaamse bouwmeester heeft de werken van algemeen belang vastgelegd.

Hieronder vallen onder meer de wegen, de spoorwegen, de waterwegen, de elektrische leidingen, de pijpleidingen enzovoort.

De voorbije jaren kon vastgesteld worden dat de zeer harde scheiding die in het verleden bestond tussen overheid en privé-sector, vervaagt en verschuift. Activiteiten die traditioneel door de overheid werden uitgevoerd, worden thans uitgevoerd door geheel of deels geprivatiseerde ondernemingen. We denken hierbij aan telecommunicatie, maar ook aan de verkoop van elektriciteit en aardgas. Het feit dat deze activiteiten geprivatiseerd zijn, betekent geenszins dat ze niet meer van algemeen belang zouden zijn. Een welvarende moderne maatschappij kan immers niet zonder goede infrastructuur en nutsvoorzieningen.

Vandaar dat de Vlaamse Regering vandaag dat besluit op een aantal punten verduidelijkt en verruimd heeft. Op één aspect van de verruiming wil ik nader ingaan.

PPS-projecten

In 7° wordt “de gebouwen opgericht voor het gebruik of de uitbating door de overheid of in opdracht ervan” vervangen door “de gebouwen en constructies opgericht voor het gebruik of de uitbating door de overheid of in opdracht ervan”. De oorspronkelijke bepaling kon immers eng geïnterpreteerd worden. Het moge duidelijk zijn dat ook constructies (en de bijhorende omgevingsaanleg) opgericht voor het gebruik of de uitbating door de overheid of in opdracht ervan als werken van algemeen belang moeten beschouwd worden. Ook rond PPS-projecten bestond vaak onduidelijkheid of ze door de gemeente of door het Vlaamse gewest moesten behandeld worden. Daarom wordt nu duidelijk bepaald dat het werken van algemeen belang betreft, via een verwijzing naar het decreet van 18 juli 2003.

Artikel 2 daarvan luidt:

“Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

1° PPS-projecten: projecten die door publiek- en privaatrechtelijke partijen, gezamenlijk en in een samenwerkingsverband worden gerealiseerd om een meerwaarde voor die partijen tot stand te brengen;

2° Vlaamse PPS-projecten: PPS-projecten van de Vlaamse Gemeenschap, van het Vlaamse Gewest, van de intern verzelfstandigde agentschappen met rechtspersoonlijkheid en van de publiek- en privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen en die, na advies van het Vlaams Kenniscentrum PPS, door de Vlaamse regering als Vlaamse PPS-projecten worden erkend;

3° lokale besturen: gemeenten, provincies, autonome gemeentebedrijven, autonome provinciebedrijven, openbare centra voor maatschappelijk welzijn, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en kerkbesturen;

4° lokale PPS-projecten: PPS-projecten van de lokale besturen en van de ervan afhangende rechtspersonen;

5° publiekrechtelijke partij: de federale staat, een Gemeenschap, een Gewest, een lokaal bestuur of een persoon die rechtstreeks of onrechtstreeks onder determinerende invloed staat van één of meer van die overheden, hetgeen blijkt uit:

a) ofwel het in hoofdzaak financieren of dekken van de werkzaamheden van die persoon;

b) ofwel het uitoefenen van een toezicht op het beheer van die persoon;

c) ofwel het aanwijzen van de leden van de bestuursorganen van die persoon voor meer dan de helft;

6° privaatrechtelijke partij: persoon die geen publiekrechtelijke partij is.”

Alle werken waarin een publiekrechtelijke partij via een PPS-constructie betrokken is, vallen bijgevolg onder het toepassingsgebied. Dit impliceert dat over de vergunning voor deze werken beslist wordt door de gewestelijke (of gedelegeerde) stedenbouwkundige ambtenaar. Het kan gaan over PPS-projecten met inbreng van de federale, Vlaamse of lokale overheid.

Gevolgen voor de anticipatie op de RUP-procedure

Voor alle werken van algemeen belang kan (onder bepaalde voorwaarden) overeenkomstig artikel 103, § 1, tweede lid, een stedenbouwkundige vergunning verleend worden nadat het openbaar onderzoek over het ruimtelijk uitvoeringsplan voltooid is. Zonder deze decretale mogelijkheid volledig uit te sluiten (wat trouwens met een omzendbrief uit legistiek oogpunt niet zou kunnen), moet toch vastgesteld worden dat het niet de bedoeling is dat voor de lokale PPS-projecten (punt 4°) gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid van de anticipatieve vergunning. Dit komt trouwens overeen met de thans bestaande administratieve praktijk, waarbij artikel 103, § 1, tweede lid, slechts zeer uitzonderlijk, en enkel voor belangrijke projecten met een dringend karakter, wordt toegepast (een handvol toepassingen gedurende de afgelopen 3 jaar).

Via deze ministeriële omzendbrief vraag ik de gedelegeerde en gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaren dan ook om uiterst terughoudend te zijn met het toepassen van artikel 103, § 1, tweede lid, en dit bij voorkeur te beperken tot projecten van federaal of Vlaams niveau of tot Vlaamse PPS-projecten. Deze mogelijkheid mag overigens ook in dat geval enkel met de grootste omzichtigheid gebruikt worden.

Het spreekt vanzelf dat gewaakt moet worden over de eisen vermeld in het artikel zelf, namelijk:

“1° het nieuwe ruimtelijk uitvoeringsplan is van hetzelfde of van een hoger niveau als de bestaande ruimtelijke uitvoeringsplannen;

2° de Vlaamse Regering, de bestendige deputatie of het agentschap hebben geen strijdigheid vastgesteld van het ontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan met de hogere plannen met toepassing van artikel 45, § 4 en 49, § 4.”

Ook moet de stedenbouwkundige ambtenaar een inschatting maken van de waarschijnlijkheid dat de uitgebrachte bezwaren tot een planwijziging of zelfs een niet goedkeuring van het uitvoeringsplan aanleiding kunnen geven.

Tot slot moet hij of zij het maatschappelijk belang van het project afwegen tegenover de eventualiteit en de gevolgen van bezwaarprocedures tegen de afgeleverde vergunning. Ook weegt hij de afwijking die ten aanzien van de huidige bestemming moet gemotiveerd worden af tegenover het voordeel van het beschikken over een gefinaliseerd ruimtelijke uitvoeringsplan. Bij dat laatste is uiteraard de aard van de huidige bestemming versus wat het nieuwe plan voorziet, van groot belang.

Het spreekt voor zich dat in een anticipatieve vergunning uitvoerig op al deze aspecten moet worden ingegaan, inzonderheid op de gebeurlijke bezwaren die tijdens de procedure van het ruimtelijk uitvoeringsplan zijn geformuleerd. De vergunningverlenende overheid moet immers formeel aantonen dat ze kennis heeft van de resultaten van het openbaar onderzoek.

Brussel, 22/2/2008

De viceminister-president en Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening
Dirk VAN MECHELEN